

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Milana Podhrázkého a soudců Petra Mikeše a Jitky Zavřelové v právní věci navrhovatele: **V. P.**, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 26. 9. 2024, čj. 5 A 92/2024-21,

t a k t o :

- I. Návrh na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti **se z a m í t á .**
- II. Kasační stížnost **se z a m í t á .**
- III. Navrhovatel **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Navrhovatel podal k Městskému soudu v Praze „žádost o ustanovení advokáta“ k podání ústavní stížnosti proti usnesení NSS ze dne 1. 8. 2024, čj. 6 Ads 126/2024-45. Městský soud však tento návrh shora označeným usnesením odmítl. S odkazem na judikaturu uvedl, že správní soudy nemají pravomoc rozhodnout o ustanovení zástupce pro účely řízení o ústavní stížnosti. Věc dále postoupil České advokátní komoře, která je k určení advokáta pro podání a řízení o ústavní stížnosti příslušná.

[2] Proti usnesení městského soudu podal navrhovatel (stěžovatel) kasační stížnost. Uvádí, že Česká advokátní komora v jeho věcech opakovaně vydávala zamítavá rozhodnutí, a pokud by podal žádost k ní, tak by rozhodla stejně, čímž by bylo zmařeno podání ústavní stížnosti. Případná žaloba proti rozhodnutí komory totiž nemá vliv na běh lhůty pro podání ústavní stížnosti a nelze předpokládat, že by soud a následně komora rozhodly v dostatečně krátké lhůtě, aby bylo možné podání stihnout. Podle stěžovatele je tedy možné žádat o ustanovení advokáta k podání ústavní stížnosti soud, který vydal rozhodnutí v prvním stupni. Odkazuje se při tom na odbornou literaturu (publikaci bývalého soudce Ústavního soudu Vlastimila Ševčíka, Právo a ústavnost v České republice, z roku 2002), byť dodává, že si nepamatuje konkrétní stranu. Rozsudek NSS ze dne 17. 7. 2009, čj. 7 As 47/2009-16 (č.

1925/2009 Sb. NSS), na který se městský soud odkázal, již podle stěžovatele není relevantní, jelikož nemohl zohlednit závazek účinného přístupu ke spravedlnosti plynoucí z čl. 13 Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením.

[3] V kasační stížnosti stěžovatel též požádal o osvobození od soudních poplatků podle § 36 odst. 3 s. ř. s. K tomu však Nejvyšší správní soud uvádí, že podáním kasační stížnosti proti nyní napadenému usnesení městského soudu stěžovateli (za analogického použití usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 9. 6. 2015, čj. 1 As 196/2014-19, č. 3271/2015 Sb. NSS) poplatková povinnost nevzniká (shodně viz např. postup NSS ve věcech sp. zn. 7 As 47/2009 a 9 As 157/2012). Zároveň ani v řízení o kasační stížnosti nemohly vzniknout náklady státu, které by musel stěžovatel platit, pokud by nebyl osvobozen (§ 60 odst. 4 s. ř. s.). Zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost proto Nejvyšší správní soud nepožadoval a o stěžovatelově žádosti o osvobození od soudních poplatků nerozhodoval.

[4] Stěžovatel taktéž v kasační stížnosti požádal o ustanovení zástupce. Z výše uvedeného usnesení rozšířeného senátu (v nynější věci analogicky aplikovatelného) však také plyne, že ač je povinné zastoupení stěžovatele bez příslušného právníckého vzdělání advokátem obecně jednou ze základních podmínek řízení o kasační stížnosti, ustanovení § 105 odst. 2 s. ř. s. se neuplatní v případech, kdy kasační stížnost směřuje proti rozhodnutí procesního charakteru. V daném případě tak ani podmínka povinného zastoupení stěžovatele advokátem splněna být nemusí (i zde lze odkázat na shodný postup NSS např. v řízeních sp. zn. 7 As 47/2009 a 9 As 157/2012).

[5] Nejvyšší správní soud se přesto návrhem stěžovatele na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti zabýval, neboť ačkoliv jeho zastoupení advokátem v tomto řízení není povinné, je jistě možné. Podle § 35 odst. 10 s. ř. s. *navrhovateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát.*

[6] Z citovaného ustanovení vyplývá, že navrhovateli lze ustanovit zástupce tehdy, jestliže jsou kumulativně splněny dvě podmínky: 1) jde o účastníka, u něhož jsou dány předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, a 2) je to nezbytně třeba k ochraně jeho práv. Nejvyšší správní soud v daném případě neshledal naplnění druhé podmínky pro ustanovení zástupce, tedy jeho nezbytnost k ochraně stěžovatelových práv (a ani se tak nezabýval naplněním podmínky první). Kasační stížnost má veškeré požadované náležitosti a je zřejmé, čeho se jí stěžovatel domáhá. Odůvodnil ji podrobně a za použití právních argumentů, včetně odkazů na judikaturu i odbornou literaturu. Stěžovatel navíc nijak nevysvětlil, k čemu je v tomto jeho případě zastoupení třeba. Odhlédnout zde nelze ani od samotné povahy věci (otázka ustanovení zástupce, byť pro řízení před Ústavním soudem). Z uvedených důvodů tak zde soud může rozhodnout na základě podané kasační stížnosti a podkladů obsažených v předloženém spisu, aniž by bylo třeba za tímto účelem stěžovateli ustanovovat zástupce. Nejvyšší správní soud proto návrh stěžovatele na ustanovení zástupce výrokem I. tohoto rozsudku zamítl (shodně viz např. rozsudek NSS ze dne 16. 6. 2021, čj. 6 As 25/2021-15, který se týkal obdobné věci téhož stěžovatele). Stěžovatel svůj nynější návrh na ustanovení zástupce navíc formuloval pouze stručně, aniž by polemizoval s dřívějšími rozhodnutími, jejichž závěry jsou přílehlavé i na nyní projednávanou věc. Pro stěžovatele by proto nemělo jít ani o rozhodnutí jakkoli překvapivé.

pokračování

[7] Nejvyšší správní soud pak neshledal důvod k tomu, aby stěžovateli poskytl další prostor k obstarání zástupce na své náklady. I pokud v minulosti totiž stěžovatel tuto možnost dostal, stejně ji nevyužil (usnesení NSS ze dne 24. 11. 2021, čj. 6 Ads 201/2021-45, ze dne 21. 10. 2021, čj. 4 Ads 212/2021-51, ze dne 8. 9. 2021, čj. 4 Ads 165/2021-39, nebo ze dne 3. 5. 2018, čj. 7 As 91/2018-20). Soud proto tedy přímo přistoupil k meritornímu posouzení kasační stížnosti a přezkoumal napadené usnesení městského soudu vázán rozsahem a důvody, které uplatnil stěžovatel.

[8] Kasační stížnost není důvodná.

[9] Jak již s odkazem na existující judikaturu (rozsudek čj. 7 As 47/2009-16) vysvětlil městský soud, správní soudy nemají pravomoc, aby rozhodovaly o ustanovení zástupce pro účely řízení o ústavní stížnosti, a to ani pro účely její pouhého podání. Již samotná příprava, sepsání a podání ústavní stížnosti je totiž součástí řízení o ní, nikoliv součástí jakéhokoli tomu předcházejícího řízení, například před správními soudy. O ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti (včetně jejího podání) je tak nutné požádat Českou advokátní komoru, jakožto věcně příslušný správní orgán. Stěžovatel v kasační stížnosti argumentuje tím, že mu již Česká advokátní komora několik žádostí zamítla, a tak lze předpokládat, že by se tak stalo i nyní, a tím pádem by (s ohledem na běh lhůt) nemohl podat ústavní stížnost. Hrozící procesní neúspěch stěžovatele u příslušného orgánu však nemůže být důvodem, který by pro účely rozhodování o jeho žádosti založil příslušnost jiného orgánu, a to ani městského soudu. Tato námitka stěžovatele je tedy nedůvodná.

[10] Je pravdou, že bývalý soudce Ústavního soudu Vlastimil Ševčík zmiňoval teoretickou možnost aplikace § 30 o. s. ř. v případě žádosti o ustanovení zástupce pro řízení o ústavní stížnosti, a s tím související příslušnosti obecných soudů pro rozhodování o takové žádosti (ŠEVČÍK, Vlastimil. Ještě jednou k ustanovení advokáta v řízení před Ústavním soudem. In: Právo a ústavnost v České republice. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2002, str. 269–277.) Tento názor je však okrajový, navíc sám Ústavní soud jej ve své rozhodovací praxi odmítl (viz např. usnesení ze dne 6. 10. 2004, sp. zn. IV. ÚS 291/04). Právě o toto usnesení se pak opírá také shora odkazovaná judikatura Nejvyššího správního soudu (opačné názory, které judikatura Ústavního soudu odmítla, rozsudek čj. 7 As 47/2009-16 též shrnuje). Lze tedy uzavřít, že historický osobní názor bývalého soudce Ústavního soudu, který se však nijak nepromítl do soudní praxe (včetně praxe Ústavního soudu), není důvodem pro to, aby se Nejvyšší správní soud od dosavadní judikatury odchýlil.

[11] Stěžovatel také v obecné rovině uvedl, že rozsudek čj. 7 As 47/2009-16 nemohl zohlednit závazek účinného přístupu ke spravedlnosti plynoucí z čl. 13 Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením (ČR ji ratifikovala dne 28. 9. 2009 a vyhlášena byla dne 12. 2. 2010; viz sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 10/2010 Sb. m. s). Nejvyšší správní soud nicméně v této souvislosti upozorňuje, že na uvedený rozsudek navázal i judikaturou pozdější (například rozsudek ze dne 9. 1. 2013, čj. 9 As 157/2012-11). Ani z abstraktního požadavku, aby stát zajistil osobám se zdravotním postižením účinný přístup ke spravedlnosti na rovnoprávním základě s ostatními, pak nelze bez dalšího dovodit příslušnost městského soudu pro rozhodování o ustanovení zástupce v jiném řízení. I tato námitka je proto nedůvodná.

[12] Nejvyšší správní soud tedy dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji výrokem II. zamítl (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.). O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti pak rozhodl podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl v řízení o kasační stížnosti úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 13. prosince 2024

Milan Podhrázký
předseda senátu